

Sygn. akt **XXVII Ca 376/23**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 września 2023 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Małgorzata Szymkiewicz-Trelka
-----------------	---

po rozpoznaniu w dniu 29 września 2023 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **H. N. K. J. J. W.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 14 stycznia 2022 r., sygn. akt II C 2909/20

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie poczyniony od 14 stycznia 2022 r. wobec stwierdzenia nieważności postępowania i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu dla m.st. Warszawy w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Sygn. akt XXVII Ca 376/23

UZASADNIENIE

Z uwagi na to, że niniejsza sprawa podlegała rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu uproszczonym i Sąd odwoławczy nie przeprowadził postępowania dowodowego, stosownie do art. 505¹³ § 2 k.p.c. ograniczono uzasadnienie wyroku jedynie do wyjaśnienia jego podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest oczywiście uzasadniona, ale z innych przyczyn niż wskazanych w apelacji. Nie budziło wątpliwości, że postępowanie przed Sądem I instancji było dotknięte nieważnością.

Zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu z powodu nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji z przyczyny określonej w przepisie art. 379 pkt 5 k.p.c.

Zgodnie z treścią tego przepisu nieważność postępowania zachodzi gdy strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw. Z taką sytuacją mamy do czynienia w sprawie niniejszej, pozwana nie miała dostępu do sprawy w portalu

na dzień wydania wyroku, nie została zatem w sposób prawidłowy powiadomiona o rozprawie, która odbyła się w dniu 14 stycznia 2022 r.

Wprawdzie w tym zakresie pozwana nie sformułowała zarzutów apelacyjnych, ale z uwagi na przepis art. 378 § 1 k.p.c.. Sąd drugiej instancji nieważność postępowania bierze pod uwagę z urzędu.

Nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw zachodzi wówczas, gdy strona, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania. Ten przejaw nieważności występuje wówczas, gdy na skutek wadliwości czynności procesowych sądu lub strony przeciwnej strona nie mogła brać i faktycznie nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, a skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem wyroku w danej instancji. Ocena, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony swych praw, dokonywana jest przy tym na podstawie konkretnych okoliczności sprawy (post. SN z 17 marca 2021 r., I CSK 278/20, Legalis).

Nie każde naruszenie przepisów postępowania, nawet jeśli miało ono wpływ na wynik sprawy, może być uznane za podstawę nieważności postępowania objętą art. 379 pkt 5 k.p.c. W szczególności pozbawienie strony możliwości obrony swych praw polega na tym, że z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, nie zaś na tym, że mimo naruszenia przepisów procesowych strona podjęła czynności procesowe (post. SN z 16 kwietnia 2021 r., I CSK 387/20, Legalis).

Ocena zaistnienia takiej sytuacji procesowej dokonywana być powinna w kontekście okoliczności konkretnej sprawy. Chodzi jednak tylko o wypadki rzeczywistego pozbawienia możliwości obrony, którego skutkiem było niedziałanie strony w postępowaniu. O pozbawieniu strony możliwości obrony swych praw przesądza kumulatywne wystąpienie trzech okoliczności: naruszenia przez sąd przepisów procesowych będących źródłem uprawnień strony, wpływ tego uchybienia na wyłączenie możliwości działania strony w postępowaniu oraz niemożności obrony swych praw w postępowaniu w następstwie wystąpienia obu uprzednio wymienionych okoliczności (post. SN z 7 maja 2021 r., IV CSK 599/20, Legalis).

W innym orzeczeniu SN również wskazano, że pozbawienie strony możliwości obrony należy oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy i nie należy go wiązać wyłącznie z sytuacją całkowitego wyłączenia strony od udziału w sprawie. Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w procesie oznacza sytuację, w której sąd nie powinien w ogóle przystępować do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. W grę wchodzi jednak tylko wypadki, gdy strona rzeczywiście była pozbawiona możliwości obrony swych praw i na skutek tego nie brała udziału w postępowaniu sądowym (zob. wyr. SN z 13.6.2002 r., V CKN 1057/00, Legalis).

Przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, trzeba najpierw rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, następnie zbadać, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, wreszcie ocenić, czy pomimo zaistnienia tych przesłanek strona mogła bronić swych praw w procesie. Dopiero w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych warunków można uznać, że strona została pozbawiona możliwości działania (wyr. SN z 28 marca 2008 r., V CSK 488/07, Legalis).

Sąd Najwyższy wskazał, że o nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości działania można mówić tylko wówczas, gdy strona została pozbawiona uprawnień procesowych wskutek wadliwego postępowania sądu, a nie wtedy, gdy strona na skutek własnego działania z uprawnień tych nie skorzystała, nie biorąc udziału w rozprawie, o której terminie została prawidłowo zawiadomiona (post. SN z 2 lutego 2006 r., II CZ 134/05, Legalis).

Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw polega na uniemożliwieniu uczestniczenia w postępowaniu rozpoznawczym wbrew jej woli. Najczęściej zachodzi to poprzez niezawiadomianie o terminie posiedzeń, pozbawienie możliwości składania pism procesowych czy wniosków dowodowych (zob. wyr. SN z 10 stycznia 2001 r., I CKN 999/98, Legalis; post. SN z 22.5.2014 r., IV CSK 545/13, Legalis).

Od 3 lipca 2021 r. zasadą jest doręczanie wszystkich pism sądowych zawodowym pełnomocnikom za pośrednictwem Portalu Informacyjnego – zgodnie z art. 15 zzs⁹ ust. 2-4 ustawy COVID. W aktach brak dowodu doręczenia zawiadomienia dla pełnomocnika pozwanego o terminie rozprawy z dnia 14 stycznia 2022 r. W zakresie oceny wydruku z k. 75 należy wziąć pod uwagę okres doprowadzenia do prawidłowej funkcjonalności Portalu Informacyjnego. Jak słusznie zauważył SN: „od dnia 3 lipca 2021 r. obowiązuje reguła doręczania fachowym pełnomocnikom stron wszelkich pism pochodzących od sądu za pośrednictwem Portalu Informacyjnego. Portal Informacyjny nie był, jednakże, początkowo dostosowany do obsługi nowej, dodatkowej funkcji w postaci doręczania korespondencji sądowej. W czasie wprowadzania istotnych zmian w sposobie doręczania pism sądowych pełnomocnikom, zwłaszcza w ich początkowym okresie, kiedy zmiany te mogą wywoływać istotne trudności interpretacyjne, należy z należytą rozwagą stawiać uczestnikom postępowania wymagania w zakresie dochowania terminów do czynności procesowych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego w takich sytuacjach postuluje się kierowanie zasadą lojalności procesowej.” – Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 20 maja 2022 r., III CZ 124/22. Wydruk z k. 79 nie posiada żadnych informacji w zakresie adresata, daty odbioru oraz podpisu odbiorcy. Dopiero od 29 listopada 2021 r. został dodany moduł obsługujący e-doręczenia. Od tego momentu pełnomocnikom została udostępniona w Portalu Informacyjnym zakładka „Moje doręczenia”, w której umieszczane są pisma sądowe, podlegające doręczeniu na podstawie art. 15zszs⁹ ust. 2 ustawy (...)19 (por. Instrukcja odbierania pism sądowych w Portalu Informacyjnym). Każde pismo sądowe podlegające doręczeniu za pośrednictwem Portalu Informacyjnego (stanowiące e-doręczenie) jest umieszczane w zakładce „Moje doręczenia”, co stanowi dla pełnomocnika jednoznaczna i niebudząca wątpliwości informację, że powinien to pismo odebrać (pobrać plik z dokumentem), a jeżeli tego nie uczyni – naraża się na skutki określone w art. 15zszs⁹ ust. 3 zd. 2 ustawy (...)19. W przypadku bowiem, gdy pismo to nie zostanie przez pełnomocnika pobrane przed upływem 14 dni od umieszczenia pisma w Portalu Informacyjnym w celu zapoznania się z nim, przyjmuje się skutek doręczenia na podstawie art. 15zszs⁹ ust. 3 zd. 2 ustawy (...)19.

Przedstawione okoliczności tej sprawy skłaniają zatem do oceny, że nie sposób przyjąć, iż nastąpiło skuteczne doręczenie pełnomocnikowi pozwanego zawiadomienie o terminie rozprawy.

W ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że pełnomocnik pozwanego nie został prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 14 stycznia 2022 r., a zatem strona pozwana została pozbawiona możliwości obrony swych praw z uwagi na to, że rozprawa wyznaczona na dzień 14 stycznia 2022 r. była ostatnim terminem rozprawy przed wydaniem wyroku. Wadliwość ta nie mogła być usunięta na następnym terminie rozprawy przed wydaniem wyroku w danej instancji skoro na rozprawie zapadł wyrok. Okoliczność ta musi być uznana za pozbawienie strony pozwanej możliwości obrony jej praw. O prawidłowym powiadomieniu strony nie może świadczyć dokument znajdujący się na k. 79, mając na uwadze, to, iż nie zawiera on informacji dotyczącej odbiorcy wezwania oraz daty odbioru/odczytania wezwania Sądu.

W świetle powyższego trzeba stwierdzić, iż postępowanie przed Sądem pierwszej instancji było dotknięte nieważnością, począwszy od dnia 14 stycznia 2022 r., w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c.

Zgodnie z treścią art. 386 § 2 k.p.c. w razie stwierdzenia nieważności postępowania sąd drugiej instancji uchyla zaskarżony wyrok, znosi dotychczasowe postępowanie w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Sąd stwierdził, że nieważnością dotknięte jest postępowanie począwszy od dnia 14 stycznia 2022 r. W takim stanie rzeczy nie zachodzi też obecnie potrzeba ustosunkowywania się do zarzutów naruszenia prawa procesowego wywiedziony w apelacji.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok w całości, zniósł postępowanie przed Sądem Rejonowym począwszy od 14 stycznia 2022 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu.